

Mao Zedong, 1892-1976

La revolució és una passió

El 1956, André Malraux arriba a Pequín. Una trobada històrica amb el pare de la revolució xinesa.

Retorn. Ahir a la nit, telefonen perquè no abandone l'ambaixada. A les tretze hores, nova telefonada: m'esperen a les quinze. En principi, és per l'audiència del president de la República, Liu Shaoji; però l'ambaixador suposa que Mao hi serà present.

Quinze hores. El frontó del palau del Poble reposa sobre grans columnes egípcies amb capitells-lotus pintats de roig. Un corredor de més de cent metres. Al fons, a contra llum (en una sala, supose), una vintena de persones. Dos grups simètrics. No, només hi ha un grup, que sembla tallat en dos perquè els que tinc enfront estan distanciatos darrere el personatge central, evidentment, Mao Zedong. Entrant en la sala en distingesc els rostres. Camine cap a Liu Shaoji, perquè la meua carta va dirigida al president de la república. Ningú d'ells es mou.

—Senyor president, tinc l'honor de lliurar-vos aquesta carta del president de la república francesa. El general De Gaulle m'ha encarregat que siga el seu intèrpret davant el president Mao Zedong i davant vós.

Ens trobem asseguts en unes butaques de boga que tenen els braços coberts amb petits tapets de roba blanca. Una sala d'espera en una estació tropical... Fora, a través de les cortines, l'immens sol d'agost. Ara puc distingir Mao a contraclaror. Un tipus de rostre rodó, llis, jove com el del mariscal. La cèlebre berruga al mentó, com un signe búdica. Una serenitat més inesperada com més passa per violent. Al seu costat, el rostre equí del president de la república. Al darrere, una infermera vestida de blanc.

—Quan els poders estan disposats a combatre són sempre vencedors de rics: vegeu la vostra revolució.

Sent la frase des de totes les nostres escoles de guerra: unes milícies no s'han enfrontat mai durant tant de temps a un exèrcit regular. ¡I quants avalots per a una revolució! Però potser vol dir que, en un país com la Xina, on els exèrcits s'assemblen a les nostres grans companyies medievals, el que era prou fort per a suscitar la creació de tropes voluntàries ho era també per a assegurar-los la victòria: es lluita millor per sobreviure que per guanyar.

—La meua convicció s'ha anat formant, sempre l'he sentida.

Recorde les paraules del general De Gaulle: “¿Quan va pensar que agafaríeu de nou el poder?” “Sempre...”, em va contestar.

—Però, hi ha, de tota manera, una res-

posta racional. Després del colp de Chiang Kai-Shek a Shangai, ens vam dispersar. Com sabeu, vaig decidir tornar al meu poble. En altre temps, vaig conèixer la misèria de Chiang-cha, amb els caps dels revoltats tallats i col·locats a la punta de les perxes, però ho havia oblidat. A tres quilòmetres del meu poble, a alguns arbres, no els quedava gens d'escorxa, fins a quatre metres d'altura: els afamats se les havien menjat. Amb homes obligats a menjar escorxes, podíem formar millors combatents que amb xofers de Shangai o, fins i tot, amb *culis*. Però Borodin no comprenia gens els camperols.

Un dia, Gorki em digué davant Stalin: “Els camperols són pertot arreu els mateixos...”.

Ni Gorki, un gran poeta vagabund, ni Stalin... coneixien res dels camperols. No és just confondre els vostres kulaks amb els miseriosos dels països subdesenvolupats. I no hi ha marxisme abstracte, hi ha un marxisme concret, adaptat a les realitats concretes de la Xina, als arbres nus com el poble perquè aquest se'ls va menjant. [...]

Després, Stalin... va dubtar. ¿Què hi podia dir? ¿Un seminarista? ¿Què en pot pensar avui? Fins a l'entrada a Pequín, Stalin va confiar que Chiang Kai-Shek, destruiria aquest partit episòdic, no stalinista, com l'havia destruït a Shangai el 1927. Khruixtsov, en la sessió secreta del XX congrés del partit, el 1956, afirmava que Stalin havia estat disposat a trencar amb els comunistes xinesos. A Corea del Nord, havia deixat les fàbriques intactes; les regions que Mao havia d'ocupar, les havia destruïdes. Va enviar a Mao un treball sobre la guerra dels partisans, i Mao el va passar a Liu Shaoji: “Llegeix això si vols saber el que hauríem hagut de fer... per trobar-nos tots morts”. Encara que podia creure en un comunista, Stalin preferia creure en Li Li-san, format a Moscou. Mao, no hi ha dubte, ha estat indiferent a les purgues, més que el refús de la crítica i que el desdeny de les masses camperoles. I, certament, respecta les grans ajudes al comunisme en la deskulakització, en la direcció de la guerra. Tinc a sobre meu, com a totes les sales oficials, quatre retrats: Marx, Engels, Lenin i Stalin. Encara que Mao haja pertangut al grup dels joves xinesos en què cada membre havia d'anar a França, després d'haver après algunes paraules de francès, per treballar en una fàbrica durant el temps necessari per a la seua formació revolucionària (Zhou En Lai fundà el PC a Billancourt), mai no ha eixit de la Xina i mai no ha deixat de des-

confiar de la majoria dels revolucionaris tornats de l'estranger, i també dels enviats del Komintern.

—Cap al 1919, vaig ser responsable dels estudiants del Hunan. Volíem abans que res l'autonomia de la província. Havíem lluitat juntament amb el senyor de la guerra Chiao Heng-ti. L'any següent, es va tornar contra nosaltres. Ens va vèncer. Vaig entendre que solament les masses podrien abatre el senyor de la guerra. En aquell temps, llegia el *Manifest comunista* i participava en l'organització dels obrers. Però, coneixia l'armada, havia estat soldat durant alguns mesos el 1911. Sabia que els obrers no serien prou.

A França, els soldats de la revolució, molts dels quals eren fills de camperols, esdevingueren soldats de Napoleon. Sabem aproximadament com. Però, ¿com s'ha format l'exèrcit popular? [...]

—Primerament, es formaren els nuclis. Hi havia més obrers dels que diuen a l'exèrcit revolucionari. Teníem molta gent al Kiang-si: vam triar els millors. I per a la Llargua Marxa, es triaren ells mateixos... Els que s'hi van quedar s'equivocaren: Chiang Kai-Shek n'exterminà més d'un milió.

El nostre poble odiava, menyspreava i temia els soldats. Ràpidament, va saber que l'Exèrcit Roig era el seu. Gairebé pertot arreu va ser ben acollit. Va ajudar els camperols, sobretot en la temporada de la sega. Van veure que a casa nostra no hi havia classes privilegiades. Van veure que tots menjàvem de la mateixa manera, que portàvem la mateixa roba. Els soldats tenien la llibertat de reunió i d'expressió. Podien controlar els comptes de la seua companyia. Sobretot, els oficials no podien maltractar els homes ni insultar-los.

Vam estudiar les relacions entre classes. Quan l'armada hi era, no ens era difícil mostrar el que defensàvem: els camperols tenen ulls. El contingent enemic era molt més nombrós que el nostre i rebia ajuda dels americans; tot i això vam vèncer sovint i els camperols sabien que venciéem en nom seu. Cal aprendre a lluitar, però la guerra és més simple que la política: es tracta de tenir més homes o més coratge en el moment en què es desencadena el combat. Perdre de tant en tant, és inevitable; solament cal tenir més victòries que desfetes...

—Heu tret molt de profit de les vostres desfetes.

—Més del que havíem previst. En certs aspectes, la Llargua Marxa ha estat una retirada. En canvi els seus resultats han estat els d'una victòria, perquè per on vam pas-

Cartell que representa un episodi de la vida de Mao.

ARXIU

sar... Els camperols van entendre que estàvem amb ells, i quan en dubtaren, l'actuació dels soldats del Guomindang s'encarregà de convèncer-los. Sense parlar de repressió.

La de Chiang Kai-Shek. Però ell podria parlar també de l'eficàcia del seu: l'exèrcit d'alliberament no ha confiscat solament les grans propietats, ha exterminat els grans propietaris i ha anul·lat els crèdits. Les màximes de guerra de Mao s'han transformat en una cançó popular: "L'enemic avança, nosaltres ens retirem. Acampa, l'hostilitzem. Refusa la lluita, nosaltres ataquem. Es retira, el perseguim". Sé que el seu "nosaltres" inclou alhora l'exèrcit, el partit, els treballadors d'avui i els de la Xina eterna. La mort no hi té lloc. La civilització xinesa ha fet de tot xinès un individu naturalment disciplinat. I, per a tot camperol, la vida en l'exèrcit popular, on s'aprenia a llegir, on hi havia una gran camaraderia, era més honorable i menys pesada que la vida al poble. La travessia de Xina per l'Exèrcit Roig va ser una propaganda més eficaç que la propaganda concebuda pel partit: al llarg d'aquesta reguera de cadàvers, tota la pagesia s'alçà el dia indicat.

—¿Quin va ser l'eix de la vostra propaganda?

Representeu-vos bé la vida dels camperols. Pobra, sobretot quan els exèrcits viuen al camp. Mai no havia estat pitjor que al final del poder del Guomindang. Els sospitosos, enterrats vius, les camperoles renàixer gosses per a ser menys desgraciades, les bruixes que invocaven els seus déus cantant com un cant de mort: "¡Chiang Kai-Shek arriba!" Els camperols

no han conegut gaire el capitalisme: s'han trobat enfront l'estat feudal reforçat per les metralladores del Guomindang.

—La primera part de la nostra lluita va ser una revolta de pagesos. Es tractava d'alliberar el granger del seu senyor; no de conquerir una llibertat de paraula, de vot o d'assemblea, sinó la llibertat de sobreviure. ¡Restablir la fraternitat més que conquerir la llibertat! Els camperols l'havien començada sense nosaltres, o eren a punt de començar-la. Però sovint amb desesperació. Vam dur l'esperança. A les regions alliberades, la vida era menys terrible. Les tropes de Chiang Kai-Shek, com que ho sabien, propagaren que els presoners i els llauradors que es passaven al nostre bàndol eren enterrats vius. Per aquest motiu, calgué organitzar la guerra a crits, fer cridar la veritat a gent que coneixia aquells que els escoltaven. I sols per aquells que no havien deixat els pares a l'altre costat. Vam desenvolupar tant com vam poder la guerrilla per tal de mantenir l'esperança. Molt més que les expedicions punitives. Tot va nàixer d'una situació concreta: vam organitzar l'avalot, no el vam suscitar. La revolució és un drama passional; no ens vam guanyar el poble fent ús de la raó, sinó desenvolupant l'esperança, la confiança i la fraternitat. Enfront de la misèria, la voluntat d'igualtat cobra la força d'un sentiment religiós. Després, lluitant per l'arròs, la terra i els drets aportats per la reforma agrària, els pagesos van estar convençuts que combatien per la seua vida i pels seus fills. Perquè un arbre cresca, fa falta la llavor, però també la terra: si la planteu al desert, l'arbre no creixerà. La llavor ha estat en molts llocs el record de

l'exèrcit d'alliberament; en molts d'altres, els presoners. Però, pertot, la terra ha estat la situació concreta, la vida intolerable dels pagesos sota l'últim règim del Guomindang.

Durant la Llarga Marxa, férem més de cent-cinquanta mil presoners, per petits grups; i molts més a la marxa sobre Pequín. Es quedaven amb nosaltres quatre o cinc dies. Veien bé la diferència entre ells i els nostres soldats. Encara que no tenien quasi res a menjar —com nosaltres— se sentien alliberats. Uns dies després de la seua captura, agrupàvem els que volien anar-se'n. Se n'anaven en acabar la cerimònia de comiat, com si hagueren estat dels nostres. Després de la cerimònia, molts van preferir quedar-se. I, a casa nostra, esdevingueren individus valents. Perquè sabien el que defensaven.

—¿I per què els abocàveu en unitats experimentades?

—Evidentment. La relació del soldat amb la seua companyia és tan important com la relació de l'exèrcit amb la població. El que he anomenat el peix dins l'aigua. L'exèrcit d'alliberament és un brou en què es fonen els presoners. De la mateixa manera, s'han de posar en joc els nous reclutes només en les batalles que poden guanyar. Més tard, la cosa canvia. Sempre hem guarit els enemics ferits. No podríem haver arrossegat tots aquests presoners; és igual. Quan vam marxar sobre Pequín, els soldats vençuts sabien que no els passaria res si es rendien, i es van rendir en massa. Fins i tot els generals. [...]

André Malraux

Traducció: **Eliseu T. Climent**